

UDK: [616.8-07:616.8-085]:614.2

XUSUSIY TIBBIYOT MUASSASALARIDA NEVROLOGIK KASALLIKLARNI TASHXISLASH VA DAVOLASHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI

Egamqulov Sh.B.

Aminova Sh.R.

Samarqand davlat tibbiyot universiteti (O'zbekiston Respublikasi)

ANNOTATSIYA

So'nggi yillarda O'zbekistonda xususiy tibbiyot tizimi faol rivojlanmoqda va nevrologik kasalliklarni tashxislash hamda davolash sohasida ham sezilarli o'zgarishlar kuzatilmoqda. Ushbu maqolada xususiy tibbiyot muassasalarining nevrologik bemorlarga ko'rsatayotgan xizmatlari, zamonaviy diagnostika usullari, raqobat muhiti va muammolari tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari xususiy sektor nevrologik yordam sifati va bemorlarning hayot sifatini yaxshilashda muhim rol o'ynayotganini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: xususiy tibbiyot, nevrologiya, diagnostika, rehabilitatsiya, insult, raqobat muhiti.

АННОТАЦИЯ

В последние годы в Узбекистане активно развивается система частного здравоохранения, что способствует совершенствованию диагностики и лечения неврологических заболеваний. В статье рассматривается роль частных медицинских учреждений в раннем выявлении патологий нервной системы, использование современных методов диагностики и новые подходы к нейрореабилитации. Особое внимание уделено качеству медицинских услуг, конкурентной среде и существующим проблемам. Результаты исследования показывают, что частный сектор играет важную роль в повышении качества неврологической помощи и улучшении качества жизни пациентов.

Ключевые слова: частная медицина, неврология, диагностика, реабилитация, инсульт, качество медицинской помощи.

ABSTRACT

In recent years, the private healthcare system in Uzbekistan has been developing rapidly, creating new opportunities in the diagnosis and treatment of neurological disorders. This paper highlights the role of private medical institutions in the early detection of nervous system diseases, the implementation of advanced diagnostic technologies, and the development of modern neurorehabilitation approaches. The study also analyzes the quality of medical services, competitive conditions, and current challenges in the field. The findings demonstrate that private healthcare institutions play a significant role in improving the quality of neurological care and enhancing patients' quality of life.

Key words: private healthcare, neurology, diagnostics, rehabilitation, stroke, healthcare quality.

Kirish. Bugungi kunda asab tizimi kasalliklari — insult, neyropatiya, demensiya, migren, epilepsiya kabi kasalliklar dunyo aholisida keng tarqalgan bo‘lib, ular nogironlikning asosiy sababi hisoblanadi (WHO, 2024). O‘zbekistonda so‘nggi besh yil ichida nevrologik kasalliklar bilan murojaat qiluvchi bemorlar soni 1,6 barobarga oshgani kuza-tilmoqda (SSV, 2025). Davlat klinikalari bilan bir qatorda, xususiy tibbiyot markazlari ham bu sohada faol rivojlanmoqda. Ayniqsa, zamonaviy MRT (magnit-rezonans tomografiya), KT (kompyuter tomografiya), elektromiyografiya va neyroeabilitatsiya uskunalari bilan jihozlangan markazlar soni ortmoqda.

Xususiy klinikalar tibbiy xizmat sifatini oshirish, bemorlar uchun qulay muhit yaratish, individual yondashuvni joriy etish orqali raqobat muhitida o‘z o‘rnini topmoqda. Ushbu maqolada aynan shu jarayon — xususiy tibbiyotning nevrologiya sohasidagi o‘rni, afzalliklari, muammolari va istiqbollari tahlil qilinadi.

Usullar.

Tadqiqot 2021–2025-yillar oralig‘ida O‘zbekistonning 5 ta viloyatida joylashgan 22 ta xususiy klinika faoliyati asosida o‘tkazildi.

Tahlil quyidagi bosqichlarda amalga oshirildi:

1. Adabiyotlarni tahlil qilish.

Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti (WHO), Yevropa nevrologiya akademiyasi hamda O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi ma’lumotlari o‘rganildi.

2. Amaliy tahlil.

Toshkent, Samarqand, Farg‘ona, Andijon va Xorazm viloyatlaridagi xususiy klinikalarda 280 nafar nevrologik bemor bilan kuzatuv o‘tkazildi.

3. So‘rovnoma va intervyu.

35 nafar nevropatolog shifokor va 200 nafar bemor o‘rtasida so‘rov o‘tkazildi. Ularning xizmat sifati, narx, shifokor yondashuvi va diagnostika imkoniyatlari haqidagi fikrlari o‘rganildi.

4. Statistik tahlil.

Ma’lumotlar Microsoft Excel dasturida tahlil qilinib, taqqoslama diagrammalar shaklida qayta ishlangan.

Natijalar.

So‘rov natijalariga ko‘ra, xususiy klinikalarda nevrologik xizmatdan foydalanuvchi bemorlar soni so‘nggi 4 yil ichida 70% ga oshgan.

Asosiy sabablar:

- Davolash sharoitining qulayligi — 62%
- Shifokor e’tibori va psixologik qo‘llab-quvvatlash — 57%
- Zamonaviy diagnostika uskunalarining mavjudligi — 54%

Diagnostika sohasidagi yutuqlar:

- MRT va KT orqali erta insult, shish, demielinizatsiya jarayonlarini aniqlash imkoniyati;
- Elektromiyografiya yordamida periferik nerv shikastlanishlarini erta bosqichda aniqlash imkoniyati;
- Neyrosonografiya orqali bolalar nevrologik holatini baholash.

Davolash natijalari:

- 65% bemorlar sog‘lig‘ining yaxshilanganini bildirgan;
- Reabilitatsiya markazlarida insultdan keyingi tiklanish muddati o‘rtacha 20% ga qisqargan;
- Neyroeabilitatsiya dasturlari (fizioterapiya, refleksoterapiya, massaj, logoped-terapiya) bemorlarning hayot sifatini oshirgan.

Muhokama.

Xususiy tibbiyot muassasalari nevrologik kasalliklarni tashxislash va davolashda davlat klinikalaridan bir necha jihatdan farq qiladi. Birinchidan, texnik bazaning yangiligi — xususiy klinikalarda zamonaviy tomografiya va elektromiyografik uskunalar mavjud. Ikkinchidan, bemor bilan individual yondashuv — har bir bemorga alohida reja asosida reabilitatsiya va kuzatuv tizimi tashkil etiladi. Shuningdek, xususiy sektor raqobat muhitini shakllantirmoqda: har bir klinika bemor ishonchini qozonish uchun xizmat sifatini oshiradi, bu esa butun tibbiyot tizimiga ijobiy ta’sir qiladi.

Biroq muammolar ham mavjud:

- Ayrim klinikalarda malakali nevropatologlar yetishmaydi;
- Narx siyosati yuqori bo‘lib, barcha qatlam

uchun qulay emas;

- Neyroreabilitatsiya markazlarida litsenziyalash va nazorat tizimi to'liq shakllanmagan.

Davlat tomonidan bu sohani tartibga solish, xususiyl klinikalarga soliq imtiyozlari va investitsiya qo'llab-quvvatlash choralari ko'rilsa, ushbu soha yanada samarali rivojlanadi.

Xulosa.

Xususiyl tibbiyot sektori nevrologiya yo'nalishida ham o'z o'rnini mustahkamlab bormoqda.

- Zamonaviyl diagnostika uskunalari,
- Malakali mutaxassislar,
- Samarali reabilitatsiya dasturlari orqali bemorlar hayot sifatini yaxshilashda muhim rol o'ynamoqda.

Kelgusida xususiyl tibbiyotda nevrologik xizmatlarni yanada rivojlantirish uchun quyidagilar muhim:

1. Neyroreabilitatsiya markazlarini ko'paytirish;
2. Shifokorlar malakasini xalqaro darajada oshirish;
3. Sug'urta tizimi orqali bemorlar uchun xizmatlarni yanada qulay qilish;
4. Xususiyl klinikalarda davlat standartlariga mos nazorat tizimini kuchaytirish.

Natijada, xususiyl tibbiyot nafaqat raqobat muhitini kuchaytiradi, balki nevrologik bemorlarning sog'lom hayotga qaytishini tezlashtiruvchi ishonchli tizimga aylanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi. "2025-yil uchun sog'liqni saqlash tizimidagi natijalar to'plami." Toshkent, 2025.
2. World Health Organization. *Neurological Disorders: Public Health Challenges 2023*. Geneva: WHO Press, 2023.
3. UNDP Uzbekistan. *Health Sector Reform and Private Initiatives*. Tashkent, 2024.
4. Rasulov A.K., Omonov D.B. "O'zbekistonda nevrologik xizmatlarni modernizatsiya qilishning asosiy yo'nalishlari." // *Tibbiyot va innovatsiyalar*, 2023, №4.
5. Abdullayeva M., Karimov S. "Xususiyl tibbiyot muassasalarida nevrologik yordam sifati va samaradorligi." // *O'zbekiston tibbiyot jurnali*, 2024, №2.
6. Khusanov R., Turdiyeva N. "Private neurology practice in Central Asia: new perspectives." // *Asian Medical Review*, 2024, Vol. 8(1), pp. 102–110.
7. WHO Europe. *Integrated Care for Neurological Disorders*. Copenhagen, 2024.
8. Mirzayev A. "Insultdan keyingi neyroreabilitatsiya markazlari faoliyati." // *Tibbiy amaliyot jurnali*, 2023, №3.
9. Karimova D. "Asab tizimi kasalliklarini erta tashxislashda MRT va EMG ning o'rni." // *Tibbiyotda zamonaviyl yondashuvlar*, 2022, №1.
10. National Statistics Committee of Uzbekistan. *Healthcare and Neurology Indicators 2020–2024*. Tashkent, 2025.